



PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2012 rugsėjis Nr.41



Rugsėjo 1-ąją mokykloje

Kalendoriaus lapeliai atvertė Rugsėį. Gal pats įsimintiniausias jis būna vaikystėje. Taigi ką prisimena iš savo vaikystės Rugsėjų mamos, išlydėjusios dabar jau savo vaikus į mokyklėlę? Ačiū visoms, kad sutiko pasidalinti mintimis, o kai kurios surado ir savo mokyklinių vaikystės nuotraukų...

Kalbėjosi Danguolė Grabauskienė

Dalia Ilčiukaitė, ketvirtoko Airido mama. Mokiausi Sėlos pradinėje mokykloje. Rugsėjo pirmosios šventė mokykloje būdavo, nors mokėsi nedaug vaikų, gal daugiausia buvo 14. Prisimenu mokyklos šurmulį,

daug draugų. Mano pirmoji mokytoja buvo Gražina Grašienė.

Laima Kamarauskienė (Skliaustaitė), antrokės Ievos mama. Lankiau Ryliškių pradinę mokyklą, klasėje buvom tik 4 mokinės. Visos pasipuošdavom baltais dideliais kaspinais. Mus mokė Balys Rastenis. Kai atėjom į Tauragnus, klasėje buvo 24 vaikai, tai vis galvojom, kaip visus atskirsim, kaip vardus atsiminsim. Tačiau tai nebuvo taip sunku, kaip atrodė, todėl iki šiol visų jų vardus atsimenu.

Lina Paukštienė (Šlepikaitė), trečioko Mato mama. Rugsėjis iš vasaros sugrąžina ne tik vaikus, bet ir tėvelius. Tądien ir aš pati nugrimztu į mokyklos prisimini-

mus. Juk mokykloje prabėgė metai yra patys smagiausi. Pats pirmasis mano rugsėjis kažkaip neįstrigo į atmintį. Bet, aišku, laukdavau mokyklos, nes pasiilgdavau draugų, žaidimų pertraukų metu. Pagrindinis mergaičių žaidimas buvo šokinėti per „gumutę“, žaisti „stikliuko“... Rugsėjo mėnesį visi sunešdavom sudžiovintas vaistažoles, kurias rinkdavom per vasarą. Kaip buvo gera už vaistažoles užsidirbti pinigėlių. Jau kitą vasarą dar daugiau vaistažolių pažinęs, stengiesi jų kuo daugiau pririnkti.

Mano Matukui šis rugsėjis trečiasis. Rugsėjo pirmosios rytą linksmas, su plačia šypsena veide ir gėlėmis rankoje Matas keliavo

į mokyklėlę. Pasiilgo mokytojos ir draugų, labai norėjo jiems papasakoti, ką nuveikė, ką pamatė, kur keliavo per vasaros atostogas. Prie mokyklėlės laiptų mus visus pasitiko mokytoja. Kai visi susirinkome, mokytoja vaikučius pakvietė į stebuklingą žinių pilį. Į pilį „septintukui“ patekti buvo ne taip paprasta. Reikėjo teisingai atsakyti į užduotus klausimus, surasti raktus ir atrakinti duris, kurios buvo iki vaikų klasės. O klasė vaikučių laukė labai išpuošta. Matukas buvo laimingas, kad visi kartu įveikė visas kliūtis ir pasiekė savo klasę.



Gera žiūrėti į vaikus, į jų užsidesimą ir, rodos, niekas nepasikeitė... tas pats laukimas, juokas, šurmulyš, tik mes jau kiti. Į klasę rugsėjo pirmosios skambutis kviečia jau ne mus, bet mūsų vaikus.

Lina Pacharevienė (Keraitė), antrokės Kamilės mama. Rugsėjo 1-oji paliečia kiekvieną. Dabar į mokyklą išlydėdama savo dukrą, prisimenu, kokia ta šventė buvo man. Po daugelio metų išlieka patys ryškiausi šventės akcentai. Vienoje rankoje stipriai suspaudus gėlę, kita ranka tvirtai įsikabinus į mamos ranką, atėjau į savo pirmąją mokyklą. Buvo nedrąsu, tačiau padrąsinantis, kupinas meilės mamos žvilgsnis padėjo įveikti visas baimes.

Prisiminimai apie mokyklą



patys geriausi. Tai buvo metai, kupini pačių įvairiausių išgyvenimų, atradimų. Svajonių metas, susijęs su dideliais siekiais. Gera prisimenu savo pirmąją mokytoją - tokia graži ir gera. Ji buvo svarbiausias žmogus mano gyvenime po mamos ir tėčio. Esu laiminga, kad dukrytė taip pat gali džiaugtis ta pačia, nors ir sumažėjusia, Tauragnų mokykla ir pačia geriausia pasaulyje mokytoja, kuria džiaugiasi ir aš.

Rugsėjo 1-oji - svarbiausia ir įsimintiniausia vaikystės šventė. Ir dažniausiai visai nesvarbu, kokius jausmus patyrėme mokykloje - subrendę į ją žvelgiame su nostalgija. Pirmoji mokykla, pirmoji mokytoja bei rudos mokyklinės uniformos su baltom, mamos nertom apykaklėm, nors ir nebeilgai gyvavusios, bet giliai širdyje įstrigusios, prisiminimuose išliks visam gyvenimui. Todėl taip karštai trokštame, kad mūsų mergaitė, vis dar vadinama mažąja, išsaugotų savo atmintyje tik pačius šilčiausius prisiminimus apie mokyklą, mokytoją, ypač savo pirmąją

dieną mokykloje. Todėl pernai, atvedę už rankučių į pirmą klasę, kartu su tėčiu ir manimi piešėme didelę geltoną linksną saulę, kuri švies jai ištisus metus, nesvarbu, koks oras bus už lango.

Irena Stipinienė, ketvirtoko Lauryno mama. Mokyklą lankiau Obeliuose, Rokiškio rajone. Būdavo didelės klasės, net 35 vaikai. Neprisimenu, kad Rugsėjo pirmoji būtų buvusi didelė šventė. Pamenu linksną nuotyki, kai vienas pradinukas įkišo koją tarp suoliuko lentelių, o ištraukt niekaip negali...



Janė Šinkūnienė (Grinkevičiūtė), pirmokės Jonės mama. Aš labai norėjau eiti į mokyklą,



labai laukiau pirmojo rugsėjo, tai buvo mano didžiausia svajonė. Jeigu galėčiau grįžti į mokyklą, tai tik į tą pačią klasę, mūsų klasė buvo rinktinė, visi labai skirtingi, bet mes sutardavome. Pamenu, kaip pradinėse klasėse Donatas vis bandydavo nuo manęs nusirašyti, kartą bežiūrėdamas net iš savo suolo išvirto... Buvau viena mergaitė tarp keturių berniukų, tai reikėjo išsikovoti vietą po saule, nenusileisdavau jiems. Anksčiau namuose šventės kaip ir nebūdavo, tik pasiruošimas mokyklai. Dabar yra kitaip. Jonės išėjimas į mokyklą jau buvo didelis įvykis, močiutė suruošė šventę su tortu ir šašlikais.

Nijolė Udraitė, trečiokės Irmos mama. Aš gimusi prieš pat rugsėį, tai mane visada aplankydavo krikšto tėvai, atveždavo tortą. Pamenu, antroje klasėje tą tortą iš namų išnešiau į mokyklą. Mama pamačiusi šaukė, kur tortą nešu, tai atsakiau – į mokyklą. Buvo tada didelė šventė, pavaišinau visus. Bet daugiau per Rugsėjo pirmąją tortų nebenešdavau... Atsimenu, kad važiuodavom į sodą



Prieš du mėnesius Tauragnų krašto muziejuje pradėjo dirbti Gražina Grašienė. Jūsų dėmesiui – pokalbis su muziejininke. Kalbėjosi Danguolė Grabauskienė.

Su kokiais lūkesčiais atėjai dirbti į muziejų? Ar jie išsipildė? Ar sulaukei pritarimo, paramos?

Tikriausiai kiekvienas žmogus, ką nors keisdamas gyvenime, turi kažkokių lūkesčių. Suprantama, kad ateidama į naują darbą jų turėjau ir aš. Jie pasiteisino ar ne – atsakyti kol kas sunkoka, nes dar labai trumpas laiko tarpas, kad daryčiau tokius apibendrinimus.

Smagu, kad tiek Utenos kraštotyros muziejaus, tiek Tauragnų kultūros centro, tiek mūsų seniūnijos kolektyvai mane, kaip naują darbuotoją, sutiko labai geranoriškai. Tą patį galiu pasakyti ir apie muziejaus lankytojus: visi su šypsenomis, su sveikinimais, su gerais palinkėjimais. Aišku, tai ne tik džiugina, bet ir įpareigoja. Kol kas palaikymo stoka negaliu skųstis: dar niekas, į ką kreipiausi su vienokiu ar kitokiu prašymu, neatsisakė pagelbėti.

Ką jau pasisekė nuveikti? Kas kelia daugiausia rūpesčių?

Nuveikta - tai jau turėtų būti lyg ir užbaigta, o to pasakyti dar negaliu. Gal tik edukacinė programa „Tarp žolynų“ lyg ir baigta, jau apvilktą pasirodymo drabužiais, bet ir ji dar tobulintina, nes norisi pateikti šiuolaikiškiau, naudojant informacines technologijas, o galimybės kol kas ribotos. Pradėtų darbų ir dar tik galvoje krebždančių idėjų turiu daug, veiklos greitai laiku dar neturėčiau pritrūkti. Tada, aišku, netrūksta ir rūpesčių. Vienas iš jų – kur gauti

pas mokytoją, valgydavom rūgštynes. Mokiausi Vilniuje. Klasės buvo didelės. Labai nemėgau fizikos, bėgdavau iš pamokų.



Rugsėjo 1-oji. Ieškom rakto į žinių šalį

tų retų, o gal ir nykstančių ar jau išnykusių augalų, augintų mūsų senolių darželiuose. Pasinaudodama proga noriu kreiptis į tas aukštaitiškų tradicijų puoselėtojas, kurios dar turi šių augalų, gal jos galėtų sėklų ar auginių padovanoti muziejui. Prie kultūros centro bandysime atkurti aukštaitišką darželį (pagal E. Šimkūnaitės aprašymą).

Muziejus kaime pagal tave. Kokia tai turėtų būti erdvė? Kokį matali muziejaus lankytoją?

Manau, kad muziejus, ypač kaimiškoje teritorijoje, turėtų būti tas mažas šviesuliukas, kuris privalo nuolat žibėti, mirksėti, keistis. Tuo savo švytėjimu jis turi pritraukti žmones, kad jie ateitų, domėtusi, rastų sau veiklos. Muziejus šiandien neturi būti tik tylus praėjusių laikų atminimo saugotojas. Jame turi nuolat vykti veiksmas. Ar daug lankytojų sulauktų Antano ir Motiejaus Miškinų sodyba-muziejus Juknėnuose, jei ten būtų tik ekspozicija, ar daug kas užsuktų į Vytauto Valiušio keramikos muziejų Leliūnuose, jei ten puikuotųsi tik gražiai surikiuotos puodynės, bet niekam nebūtų leidžiama pabandyti pačiam ją nužiesti? Ar daug bus besidominčių E. Šimkūnaitės veikla, asmenybe, jei gražiai išdėliosime jos daiktus, sukabinsime fotografijas, tik eksponuosime jos knygas, straipsnius? Tai tik retoriniai klausimai. Pamaštymai.

Lankytojo laukčiau žingeidais ir geranoriškos. Labai smagu, kai užsukę žmonės domisi Tauragnų praeitimi, gamta, lankytiniais objektais, žymiais mūsų krašto žmonėmis, kai pasidalina savo mintimis, patirtimi, informacija... Džiugu, kad turime ir dovanų: kraštiečio Antano Ryliskio atsiųstą žurnalą su Alytės Musteikienės

prisiminimais apie mūsų žemietį Antaną Musteikį, tragiškai žuvusį Medininkų poste, Šarūno Grabausko istorijos bakalaurinį darbą „Tauragnų miestelio žydai 1918-1940 metais“.

**Ir muziejus, ir parodų salė,
ir edukacinė Eugenijos
Šimkūnaitės klasė... Lyg ir
daugoka – juk tik keturios
darbo valandos (bent kol
kas). Kaip žadi visur spėti?
Kur bus tavo darbo
prioritetai?**

Darbo tikrai netrūksta, o laiko... Gera, kad pagelbstinčių yra. Norėčiau juos visus išvardinti, bet gali atsitikti taip, kad padėka bus ilgesnė už visą mano interviu.

Valda Žebelienė

Teatrų šventė Tauragnuose

Rugpjūčio 25 dieną vyko XXI Lietuvos suaugusiųjų mėgėjų teatrų apžiūros – šventės „Atspindžiai – 2012“ Utenos kaimų ir miestelių rajoninis turas. Kadangi Utenos kultūros centre vyksta remontas, šventė persikėlė į Tauragnus. Teatro mylėtojai turėjo galimybę pamatyti net keturis spektaklius, išrinkti, kuris labiausiai patiko.

Šventės vedantysis, ilgametis Utenos „Žaliaduonių“ teatro artistas Vidas Rakauskas, susirinkusius žiūrovus ir teatralus pasveikino su švente bei pristatė komisiją, kuri atrinks geriausiai suvaidinusių kolektyvą, gausiantį kelialapį į zoninį turą. Komisijai pirmininkavo Utenos kultūros centro vyr. režisierė Vida Kairienė, jai padėjo Irena Leikauskienė, Utenos kultūros

Prioritetas – edukacinė veikla E.Šimkūnaitės klasėje, bet į kampą nebus nustumta nei parodos, nei muziejus.

Visus kviečiu kuo dažniau lankytis kultūros centre.



Nuotraukoje: edukacinės programos „Tarp žolynų“ pristatymas rugsėjo 1 dieną.

centro vyresnioji režisierė ir Valentinas Eismantas, pedagogas, ilgametis „Žaliaduonių“ teatro aktorius. Komisija taip pat turėjo nuspręsti, kas atliko ryškiausius moters, vyro ir epizodinį vaidmenis. Žiūrovai irgi neliko be darbo, turėjo išrinkti, kuris spektaklis jiems labiausiai patiko. Daugiausiai balsų surinkusiam kolektyvui buvo skirta Žiūrovų simpatijų nominacija ir prizas, kurį atvežė Seimo narys Edmundas Pupinis. Šventėje taip pat dalyvavo ir Seimo narės Mildos Petrauskienės padėjėja Marija Ilčinskienė bei l.e.p. kultūros centro direktorė Regina Katinaitė – Lumpickienė.

Teatrų apžiūros – šventės „Atspindžiai – 2012“ konkursą pradėjo Tauragnų kultūros centro mėgėjų teatras „Mokas“, parodydamas inscenizaciją pagal V. Miliūno apsakymą „Tėvas ir sūnus“. Jos autorė ir režisierė - Loreta Juškėnienė. Inscenizacija nukelia žiūrovą į praėjusio amžiaus septinto dešimtmečio pamario kraštą. Joje vaizduojamas buvusio žvejo Vyto Žeimelio dramatiškas gyvenimas, kuriame buvo visko: šeima, draugai, garbė, valdžia. Paskui žmogus nugarmėjo žemyn su kruvina širdim ir kiaura gerkle. Kai nugirdė dvylikametį sūnų, žmona išvarė iš namų. Prabėgus daugeliui metų, Vytas Žeimelis, nešinas lagaminu, grįžta namo, kur niekas jo nelaukia. Patyręs aktorius Alvydas Danauskas parodė ryškų, spalvingą, besikeičiantį prabėgusių metų virtinį Vyto Žeimelio paveikslą.

Vyžuonų kultūros centro mėgėjų teatras „Vyžas“, vadovaujamas Virginijos Stalnionienės, parodė Veronikos Ruminavičiūtės pjesę „Sunki našta“ apie sudėtingus tėvų ir vaikų santykius. Sena motina, pardavusi namus, atvyksta į miestą pas dukrą ir nori padalyti vaikams palikimą. Kelionėje į miestą pinigai dingsta. Dukra atsisako priimti motiną. Pataria jai eiti pas sūnų arba į senelių prieglaudą. Motina pamato, kokią savanaudę dukrą užaugino. Skruostais rieda tikros ašaros.

Leliūnų kultūros centro mėgėjų teatras „Le Liūnė“ suvaidino M. Berkje – Marinje praėjusio šimtmečio viduryje parašytą pjesę „Meilė, auksas ir kažkas“, kurią režisavo Šarūnas Kunickas. Buvo parodytas

šiuolaikinės modernios šeimos – vyro, žmonos ir meilužio, gyvenimas be didelių problemų, su smagiais nuotykiiais. Ramus gyvenimas pasibaigia, kai meilužis loterijoje išlošia šešis milijonus. Laimingasis loterjos bilietas per klaidą atitenka vyrui. Štai tada ir užverda „košė“.

Užpalių kultūros centro dramos mėgėjų kolektyvas, vadovaujamas režisierės Vidos Baronienės, parodė F. Buliakovo pjesę „Ketrios Jono moterys“. Tai veikalas apie senelių globos namų gyventojas. Visiems labai patiko epizodinis Apolionijos vaidmuo. Su daugybe veiksmo lovoje ir vienintelio žodžiu „ja“ tariamų įvairiomis intonacijomis, Apolionija taip patraukė žiūrovų dėmesį, kad kartais net nematė, ką veikia kiti veikėjai.

Apžiūra – šventė baigėsi.



Komisija

*Tolyn pašėlęs Laikas lekia.
Palaiminkį gerumą, Laike,
Žmonių, kuriuos kasdien
matau.*

*Tešviečia saulė Jiems
švaisčiau,
Suteikį visa, ką Jiems
reikia.*

*Ir Laike, dar tavęs meldžiu -
Atlygink jiems geru žodžiu*
Alma Karosaitė

Komisija ilgai tarėsi ir nusprendė nominaciją už ryškiausią moters vaidmenį įteikti Leliūnų teatro artistei Rūtai Lauciuvienei. Ryškiausiu vyro vaidmens atlikėju tapo to paties kolektyvo narys Edmundas Gutauskas, nors komisija pažymėjo, kad nominacijos vertas ir Alvydo Danausko sukurtas vaidmuo. Ryškiausia epizodinio vaidmens atlikėja tapo Birutė Minutkienė iš Užpalių, atlikusi Apolionijos vaidmenį. Žiūrovų simpatijų nominaciją pelnė tauragniškiečiai. Jiems Seimo narys Edmundas Pupinis įteikė didžiulį šakotį. Tauragniškiečiai taip pat gavo Seimo narės Mildos Petrauskienės padėką, kurią įteikė Marija Ilčinskienė (Matote **nuotraukoje**). Ji visiems kolektyvams padovanojo saldžius prizus. Regina Katinaitė – Lumpickienė visiems teatrams įteikė padėkas už dalyvavimą mėgėjų teatrų apžiūros-šventės rajoniniame ture. Pagaliau buvo paskelbtas nugalėtojas. Diplomą ir teisę dalyvauti regioniniame ture gavo Leliūnų mėgėjų teatras. Sėkmės jiems!

Šventė baigėsi, pradžiuginusi žiūrovus įdomiais spektakliais. Gaila, kad tauragniškių nelabai daug susirinko. Juk buvo dar ne bulviakasis ir tikrai galėjo daugiau žiūrovų ateiti.



Režisierė Loreta Juškėnienė. Dėkoju visiems tauragniškiams, kurie atėjo į „Atspindžiai 2012“ renginį. Kurie „sirgo“ už „Moko“ vaidintojus. Mums Jūsų palaikymas buvo, yra ir bus pats svarbiausias.

Už laisvalaikį, skirtą scenai, meilę teatrui dėkoju Jonui Belopetravičiui, Alvydui Danauskui, Valdai Žebelienei, Vidui Juknevičiui, Gražinai Kunickienei, Vijolei Budvytienei, Vilmai Valienei, Valdui Kavaliauskui ir Mantui Gineičiui. Linkiu visiems stiprios sveikatos ir optimizmo.

Šventės nuotraukos **Kęstučio Ūdro.**



Rugsėjo mėnesio jubiliejai. Sveikiname!

60 metų sukanka **Valentinui Dainiui** iš Pilkenių ir **Vytautui Kurmiui** iš Šuminų kaimo;

70 metų jubiliejų švenčia **Jonas Musteikis** iš Vyžių kaimo;

75 – erių metų sukaktį švenčia tauragniškis

Edvardas Mykolas Dicevičius ir

Jonas Šireika iš Žebriškių kaimo;

90 metų sukanka tauragniškiui **Mykolui Bikui** ir **Veronikai Šinkūnaitei** iš Taurapilio.

Tęsiame pasakojimus apie mūsų kaimus. Grašiai.

Bronė Juknevičienė

Grašių kaimas dar gyvas

Eugenija Šimkūnaitė Grašių kaimo pavadinimo kilmę aiškino taip: „Kalne, kuris vadinamas Pečiakalniu, žmogus užkasė daug pinigų – grašių. Po jo mirties žmonės kasinėjo kalną, ieškodami pinigų. Tuos ieškotojus, gyvenusius šio kalno papėdėje, žmonės pavadino grašiais. O vietovę – Grašių kaimu. Proanūkiai dar ir dabar ieško tų pinigų, o gal laimės, tikėdamiesi viską atrasti. (Monografija „Tauragnai“, psl. 695).

Apie ką svajoja, ko tikisi dabartinio Grašių kaimo gyventojai? Einu į vieną kiemą, į kitą... tuščia. Vienur spyna kabo, kitų namų durys net šiferio lakštu užremtos. 1923 m. kaime buvo 16 ūkių su 77 gyventojais. 1939 m. – 14 ūkių ir 75 gyventojai. 1984 m. liko 40 žmonių, 2000 m. gyventojų sumažėjo iki 23, nors sodybų dar buvo 11. Dabar gyvenamos tik 3 sodybos.



Visai netoli kelio boluoja **Marijonos Bilaišienės** (g. 1924 m. Ją ir matote nuotraukoje) namai. Dideli, gražūs, pasirodo, sūnaus Mindaugo pastatyti beveik toje pačioje vietoje, kur stovėjo senoji sodyba. Namuose randu tik senąjį namų šeimininkę. Kai paaiškinu, ko atvažiauvau, moteris tik galvą palinguoja. Sako, kad jos gyvenimas buvo toks, kad sunku ne tik kalbėti, bet net ir pagalvoti. Visas gyvenimas - vien netektys ir baisumai. Ištekėjo aštuoniolikos, po dviejų metų, kaip tik per gimtadienį, gimė sūnus. Kai nušovė pirmąjį vyrą, jų sūnui tuo metu buvo tik 9 mėnesiai... Stribai tikrino namus, gaudė vyrus kariuomenėn. Žmonės slapstėsi. Vyras išėjo kluonan, galvojo, gal ten nieieškos. Pajutęs svetimus, pradėjo loti šuo. Vyras

puolė bėgt... Per susišaudymą tarp sribų ir partizanų buvo peršauta mama. Moteris sako, kad iš praeities tik tokie prisiminimai iškyla, tiek iškentėjusi, kad keliems gyvenimams užtektų. Po 9 metų našlė ištekėjo dar kartą. Turėjo keturis vaikus, dabar liko tik du. Jau senokai palaidojo ir antrą vyrą. Kuo gali pasidžiaugti? Gal kad daug žmonių geru žodžiu mini jos sūnų, džiaugiasi gyvendami jo pastatytuose namuose. Kad jau dideli anūkai. Kad namuose gražu ir patogų gyventi, ir viskas juose įrengta sūnaus rankomis.

Marijona Bilaišienė išsaugojo 2006 m. „Apskritis žinių“ numerį. Skyrelyje „Nykstančių kaimų istorijos“ žurnalistas Algimantas Stanaitis rašo apie Grašių kaimą. Moteris pasiūlo parašyti ką nors iš šito straipsnio, nes jai labai sunku prisiminti ir pasakoti apie savo gyvenimą. O ir kaimynų gyvenimas buvo ne mažiau tragiškas. Žmonės svajojo apie geresnį gyvenimą, rūpinosi, kaip vaikus išleisti į mokslus, bet užėjo rusai, karas, paskui vėl rusai su trėmimais į Sibirą. Vieni kaimo žmonės dardėjo gyvulinuose vagonuose tolyn nuo Lietuvos, kiti bėgo į miškus. Degė sodybos, per susišaudymus žuvo vyrai, kentėjo moterys ir vaikai. Žmonių gyvenimai buvo sugriauti. Atrodo, nuo prisiminimų apie tragišką pokarį nepabėgsi niekur, jie labai giliai įsirėžę atmintyje.

Tremtiniai buvo ir **Justo** bei **Elenos Mačerauskų** šeima ir jų sūnus, vos trijų mėnesių sulaukęs **Vidmantas Mačerauskas** (dabar - Elektros ir valdymo inžinerijos fakulteto Valdymo technologijų katedros docentas, nuo 1974 m. dirba Kauno technologijos universitete). Tėvų jau nebėra gyvų, o ir V. Mačerauskas nebegyvena Grašių kaime, bet, kaip pats sako, į tėvų sodybą sugrįžti traukia „tyla, gamtos žaluma, paukščių čiulbėjimas ir nostalgija vaikystei“. Pokario vaikų vaikystė nebuvo labai lengva, nors netrūko ir mažų džiaugsmų. Apie tai ir pasakoja Vidmantas Mačerauskas: „Iš tremties Sibire grįžome į Grašius 1957 m. Tėvai tapo kolūkiečiai. Pradinę mokyklą aš lankiau Gaideliuose, o vidurinę - Tauragnuose. Malonu prisiminti puikius mokytojus: matematikos – Stasę Dicevičiūtę (mokyklos direktorę), istorijos – Albiną Kazickienę (klasės auklėtoją), lietuvių kalbos – Jurgį Mališauską, anglų kalbos – Apoloniją Marčiulionienę, fizinio lavinimo – Leoną Marčiulionį, biologijos – Birutę Slapšienę, darbų – Bronių Slapšį. Vidurinėje mokykloje lankiau tautinių šokių ratelį, vadovaujamą A. Marčiulionienės. 1968 m. mes Utenos rajone laimėjome pirmą vietą ir gavome teisę dalyvauti respublikinėje dainų šventėje Vilniuje.

Vasaros prabėgdavo kaime prie žemės ūkio darbų. Kadangi iš sodybos į kolūkį turėjo eiti dirbti du žmonės, tai nuo 16 metų pradėjau dirbti kolūkyje

vietoj mamos. Ypač daug darbo būdavo per šienapjūtę. Reikėdavo keltis 5 val. ir eiti su dalgiais šienauti pievų sau, o nuo 9 val su tėčiu eidavome šienauti kolūkio pievų. Po pietų arkliu veždavome į daržines kolūkio šieną, o po to savo. Tekdavo ir bulves arinėti. Per javapjūtę arkliais veždavome šiaudus į daržines. Taip pat rinkdavome iš dirvų akmenis.

Mano mama buvo audėja. Vėlų rudenį ir žiemą verpdavo vilną ir liną ir ausdavo lovatieses, portjeras, staltieses, užvalkalus pagalvėms, kiliminius takelius. Gaminių nepardavinėjo, o dovanodavo giminėms ir artimiesiems. Mokėjo kepti duoną, skanius tortus ir meduolius.

Tėtis meistraudavo ką nors iš medžio. Pasidarė spintą drabužiams, staliuką televizoriui, virtuvinę spintelę, spinteles knygoms, suolus. Pats pasigamino roges, rogutes, vežimą akliui. Bitininkavo. Mokėjo pakaustyti arklius. Vesdavo namų ūkio buhalterinę apskaitą.

Didžiausios pramogos vaikams vasarą buvo maudynės Labės ir Tauragno ežeruose, šeštadieniais - gegužinės kaimuose, o žiemą - slidinėjimas nuo kalvų. Į Tauragnus važinėdavome dviračiais, žiemą - su slidėmis.

1966 m. su mokyklos ekskursija teko dalyvauti respublikinėje moksleivių dainų šventėje Vilniuje. Ten mums suorganizavo ekskursiją į Matematikos ir kibernetikos instituto skaičiavimo centrą. Mums parodė didžiulę, visą kambarį užimančią, elektroninę skaičiavimo mašiną. Operatorius pademonstravo, kaip mašina per kelias sekundes išsprendė sudėtingą matematikos uždavinį. Tas man labai patiko ir liko atmintyje. Matyt, todėl, baigęs vidurinę, 1969 m. įstojau į Kauno politechnikos institutą Automatikos fakultetą. Jį baigęs gavau automatizuotų valdymo sistemų inžinieriaus kvalifikaciją“.



Vidmantas Mačerauskas (nuotrauka iš interneto)

Vidmantas Mačerauskas stažavosi užsienio universitetuose, yra daugelio mokslinių straipsnių

autorius, dalyvauja mokslinėse konferencijose, 1993 metais apsigynė technikos mokslų daktaro disertaciją.

Iš Grašių kaimo kilęs ir visiems puikiai pažįstamas ir mylimas aktorius Algirdas Grašys, „Bračas“, kurio gimtoji sodyba šiandien stovi tuščia. Ir kas žino, kuo užaugęs taps jauniausių Grašių kaimo gyventojų **Audronės** ir **Žaimanto Musteikių** sūnus Julius?

A. ir Ž. Musteikių sodyba labai graži, o patys žmonės – darbštūs ir nuoširdūs. Šeima gyvena Audronės senelių namuose, statytuose gal apie 1943 metus, o dabar puikiai pačių rankomis suremontuotuose (remontas truko šešerius metus). Dabar šeima turi tokius namus, kokių norėjo. Audronė viską aprodė, mielai aiškino, kaip ką dirbo, kas padaryta jos, o kas vyro rankomis. Darbo įdėta tikrai daug, ir namas ne šiaip suremontuotas – darbai atlikti taip, kad būtų ne tik patogų, bet ir gražų. Ką besakysi, turi menininkų gyslelę abu sodybos šeimininkai. Žaimantas mėgsta ir moka medžio darbus (**nuotraukoje** – su sūnumi prie vieno iš kūrinių).



O kur dar muzikavimo talentas! Tik, sako Audronė, sunkiai įkalbamas su armonika kitiems pagroti, kur nors dalyvauti. Ir pačiai namų šeimininkei nereikia kuklintis – įvairiausi ornamentai ant grindų ir sienų, net vienas medinis išpjaustytas lango karnizas – jos rankų darbas. Gal iš tėvelio Audronė paveldėjo staliaus talentą. Moteris moka tiek daug darbų, kad ir vyrai galėtų pavydėti. Moka arti, šienauti, vairuoti techniką. Visko išmokė gyvenimas ir begalinis darbštumas. 10 metų liko našlaitė (mirė tėtis), daug metų visus darbus ūkyje dirbdavo abi su mama. Tiesa, Audronė 15 metų dirbo Vilniuje (nuo 1994 m.), kol atlyginimai buvo dideli ir darbo netrūko. Nors ir gyveno Vilniuje, bet visada galvojo, kad sugrįš į kaimą. Sako, gaila sodybos, kad „spynos kabėtų“. Ji neįsivaizduoja gyvenimo mieste. O ir žmonės mieste pikti ir nelaimingi. Juos slegia įtampa, stresas, skolos bankams ir t.t. Dėl to, jos nuomone, ir daug šeimų išyra. Mes, sako Audronė, savo ateitį matom tik kaime.



Audronei paklūsta ir traktoriai

Čia nėra jokios įtampos, o ji pati neturi „jokio viršininko ant savo galvos, gali atsikelti ir penktą valandą, ir septintą“. Žinoma, ir čia reikia atsakomybės, „esi pririštas prie ūkio. Užsienių nematėm, bet gal kada nors...“ Moteris sako, kad jai

Paskutinėmis rugpjūčio dienomis seniūnijoje baigti archeologiniai kasinėjimai, kuriuos atliko jungtinė Klaipėdos universiteto ir Vokietijos archeologų grupė. Netoli Tauragno ežero, Taurapilio kalno papėdėje, kasdien triūsė mokslininkai ir archeologijos studentai.

Straipsnis ir nuotrauka iš interneto

Lina Narčienė („Utenos žinios“)

Lietuvių ir vokiečių archeologai prie Tauragnų ežero rado tūkstančio metų senumo Taurapilio piliakalnio žmonių verpstuką



Archeologų ekspedicijai vadovaujantis Klaipėdos universiteto archeologas doc. Gintautas Zabiela pasakoja, kad 1970–1971 metais archeologiniai tyrimai parodė, jog tyrinėjant pilkapyną aptiktas labai senas, turtingas kapas,

nebuvo sunku nei anksčiau, nei dabar. Darbo daug, o šiais metais ir vasara nelepino, bet nesiskundžia. Dirba 20 ha žemės, turi beveik visą žemei dirbti reikalingą techniką, du automobilius. (Per visą pokalbį neišgirdau jokių dejonių dėl nesibaigiančių darbų, ir iš viso – jokių skundų dėl nieko. Kur dar rasim tokių lietuvių?!). Neslegia jokios skolos, jei pinigų mažiau – pasispaudžia, negyvena „vienadieniškai“. Ir Žaimantas patenkintas darbu, taigi gyvenam gerai, sako Audronė, „ant aukso neužsidirbam, bet duonai pakanka“.

Negali nesižavėti Audronės optimizmu, protingu požiūriu į gyvenimą ir savo šeimos ateitį. Ir nereikia jiems užkasto Grašių kaimo lobio, nes lobius jie patys kuria savo darbu.

Mano minėtas žurnalistas rašė, kad šio kaimo žmonės nuleido rankas, jaunimas išsivažinėjo kas kur, kaimas toliau tuštėja. Teisybė, žmonių jame nedaug, bet kaimas dar gyvas!



kuriame daug importinių dirbinių. Iš jų galima spręsti apie svetimų kultūrų invaziją ar prekybinius ryšius su rytinėmis ar pietvakarinėmis šalimis. Tačiau piliakalnis ir šalia jo, kaip manoma, buvusi gyvenvietė taip ir liko neištirti.

„Atvykome turėdami mokslinį – pažintinį tikslą nustatyti, kada įkurta gyvenvietė ir ar joje gyveno žmonės, kurie buvo palaidoti už pusės kilometro nuo šios gyvenvietės. Juk tokių gyvenviečių, esančių prie pilkapynų, Lietuvoje turime ne tiek jau ir daug. Ši ekspedicija turi ir mokomąjį tikslą, nes dalyvauja mūsų šalies ir Getingeno universiteto (Vokietija) studentai. Taip pat svarbus ir metodinis tikslas – prieš vykdant archeologinius kasinėjimus, buvo atliekami žvalgymai naudojant specialiąją aparatūrą, kuri ir parodė tam tikras šios vietovės anomalijas“, – sakė doc. G. Zabiela.

Istorines žinias apie Taurapilio papėdėje įsikūrusią gyvenvietę papildė nauji radiniai – mažas verpstukas, naudojamas siūlams verpti. Šio unikalaus radinio amžius gali siekti apie tūkstantį metų. „Šis molinis verpstukas palyginti labai gerai išsilaikęs. Jis mažas, todėl, kaip spėjame, verpiamas siūlas turėjo būti

labai plonytis. Taip pat radome smulkių bronzos lydyto atliekų. Iš to galime spėti, kad šiose apylinkėse galėjo gyventi juvelyras“, – archeologiniais radiniais džiaugėsi doc. Gintautas Zabiela, nepamiršdamas paminėti ir neseniai rasto grūdų trintuvo, kurio amžius galėjo siekti tūkstantmetį ar daugiau. Jis buvo naudojamas grūdams trinti. Tik vėliau išrastos sukamosios gimos.

Archeologus nustebino ir kitas radinys – langų stiklo šukės. Manoma, kad šioje vietoje galėjusi stovėti pirmoji Tauragnų bažnyčia, nes paprastai gyvenvietėse stiklas tuomet dar nebuvo naudojamas.

Jūratė Šinkūnienė, seniūnijos sportinio darbo organizatorė

Apie sportą mūsų seniūnijoje

Augindama dukrą jai sakydavau, kad žmogus turi būti visapusiškas. Ne tik mokėti dirbti, bet ir šokti, skaityti knygas, domėtis menu, sportuoti, keliauti, bendrauti su žmonėmis. Jinai jau užaugo, bet mano požiūris nepasikeitė.

Malonu, kad Tauragnuose yra žmonių, kuriems visi šie reikalai rūpi. Šį kartą noriu kalbėti apie sportą mūsų miestelyje. Nuo seno nemažai žmonių Tauragnuose žaidžia tinklinį, krepšinį, futbolą, stalo tenisą, smiginį, šaškėmis, šachmatais. Tai Vijolė Budvytienė, Raimundas ir Laima Čepukai, Laima Danauskienė, Danguolė Grabauskienė, Gražina Grašienė, Giedrius Grašys, Gintaras Grigaliūnas, Rimas, Dainius ir Marius Jackūnai, Raimundas Kairionis, Marius Katinas, Martynas Kulbačiauskas, Rimantas ir Vaidas Petrauskai, Regina Rusakevičienė, Jūratė ir Povilas Šinkūnai, Aldona Tartilienė, Žymantas Trimonis, Mantas Vadišius, Vaida Vaitiekėnienė, Edmundas Žebelys. Daugelis iš jų atstovauja mūsų seniūnijai ir rajoninėse varžybose.

Šiais metais birželio mėnesį organizavau ketvirtą dviračių žygį. Pirmais metais į Ginučių kaimą vyko apie 30 dviratininkų, antrais metais po seniūnijos kaimus keliavo 14 žmonių, trečiais metais į Saldutiškį per Šiaudiniškių kaimą vyko 7 dviratininkai, o šiais metais į Ginučius per Šeimatį įdomiu miško keliu važiavo tik keturi, nors planavo vykti apie 10 žmonių. Galbūt išsigando blogo oro – pranešė būsiant škvalą. Žygis buvo sėkmingas, oras pasitaikė tinkamas kelionei. Ruošiantis žygiui kalbėjau su daugeliu tauragniškių, kurie važinėja dviračiais. Dauguma negalėjo vykti, nes netvarkingi dviračiai, kiti abejojo savo jėgomis. Noriu patikinti visus, kad žygio tempas derinamas prie visų keliaujančių, atsižvelgiama į visų norus. Ir jau dabar visus kviečiu ruošti dviračius kitų metų žygiui, nes pati važiauvau visus keturis kartus ir galiu patikinti, kad labai puiku pamatyti naujas vietas, pasitikrinti save ir savo ištvermę, patirti naujų įspūdžių.

Liepos mėnesį buvo organizuojamas plaukimas baidarėmis Bukos upe. Man pačiai teko keliauti ir Žeimenos bei Minijos upėmis, bet įdomiausia plaukti Bukos upe, nes daug posūkių, netikėtumų, siaurų vietų. Plaukiame ne tik upe, bet ir ežerais, todėl kelionė dar įdomesnė. Šiais metais plaukė

Rugsėjo 13 d. 14 val. susitikimas su archeologu Gintautu Zabiela. Jis papasakos apie šią vasarą vykusius kasinėjimus Taurapilio papėdėje. Kartu aplankysime Taurapilį. Atvažiuokime prie kultūros centro su automobiliais, kad galėtume ne tik patys nuvažiuoti, bet ir kaimyną iki piliakalnio pavėžėti. Vėliau pokalbį pratęsimе kultūros centre.

tik šeši žmonės, tad visi nesusiruošę gali tik pavydėti, kad nespėjo, negalėjo... O mes susiruošėm, ir buvo šauni kelionė.

Kaip ir ankstesniais metais, taip ir šiemet, rugpjūčio 31 d. buvo organizuota sporto šventė. Tai kaip ir atsisveikinimo su vasara šventė. Bene gausiausias būrys žaidė šaškėmis. Tai G.Grašienė, Aleksandras Grigonis, Arnoldas Musteikis, R. Petrauskas, V. Petrauskas, Saulius Ratkevičius, P.Šinkūnas. Nugalėtojais tapo Gražina ir Rimantas.

Šachmatais žaidė Aleksandras ir Aloyzas Grigoniai, Rimantas ir Vaidas Petrauskai, S.Ratkevičius, R.Rusakevičienė. Daugiausia taškų surinko Saulius.

Stalo tenisą geriausiai sekėsi žaisti Povilui.

Į tinklinio varžybas buvo pažadėję atvykti Leliūnų komanda, bet dėl rimtų priežasčių neatvažiavo. Varžybose dalyvavo dvi tauragniškių komandos – jaunimo ir vyresnių. Jaunimo komanda, vadovaujama Mariaus Jackūno, nugalėjo ryškia persvara ir jiems atiteko puiki taurė.

Futbolą Tauragnuose žaidžia jau seniai. Ankstesniais metais žaidimą organizuodavo Dalius ir Vaidas Žebeliai. Šiais metais didžiausias futbolo entuziastas buvo Martynas Kulbačiauskas, kurio vadovaujama komanda ir laimėjo. Jiems taip pat buvo įteikta taurė. Kitiems laimėtojams įteiktos atminimo dovanėlės.

Džiaugiuosi žmonių entuziazmu, noru sportuoti, išlikti jauniems kūnu ir siela. Sveikinu Jus ir linkiu, kad kitais metais būtume kartu visuose Tauragnų renginiuose, sportinėse varžybose.



Rugsėjo 16 d. 18 val. vyks Laimučio Purvinio koncertas. Kaina suaugusiems – 6 Lt., vaikams – 3 Lt.

Rugsėjo 21 d. 14 val. Tauragnų krašto muziejuje - Utenos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų draugijos narių **darbų parodos pristatymas.** Patikusius daiktus galėsite nusipirkti. Paroda veiks nuo rugsėjo 5 d. iki spalio 20 d.

Rugsėjo 21 d. 15 val. poezijos ir dainų popietė, skirta **Maironio 150** – osioms metinėms paminėti.

Rugsėjo 25 dieną 11 val. Tauragnų bibliotekoje prasideda kompiuterinio raštingumo kursai pradedantiesiems.

Spalio 5 dieną 17 val. Bendruomenės ataskaitinis – rinkiminis susirinkimas ir šventė „Gražūs mūsų gyvenimai“. Šventės metu prisistatys seniūnaitijos ir ką tik susibūrusi Tauragnų kapela. Taip pat tikimės, kad svečiuosis kaimo kapela iš Ignalinos rajono. Programa dar tikslinama, sekite skelbimus.

Utenoje

Kviečia XVI Aukštaitijos vargonų muzikos festivalis

Rugsėjo 16 d. 18 val. Festivalio atidarymas Utenos muzikos mokykloje. **Judita Leitaite** (mecosopranas) Ansamblis 4 tango (Kristina Žebrauskaitė (akordeonas), Birutė Bagdonienė (altas), Feliksas Zakrevskis (fortepijonas), Donatas Bagurskas (kontrabosas).

Spalio 5 d. 18 val. Utenos muzikos mokykla. Sabina Martinaitytė (sopranas) ir jos studentai Andrius Apšega (baritonas), Mantas Gacevičius (baritonas), Ieva Goleckytė (sopranas), Mangirdas Dapkus (tenoras), Audronė Eitmanavičiūtė (fortepijonas).

Spalio 16 d. 18 val. Festivalio uždarymas Utenos muzikos mokykloje. **Virgilijus Noreika** (tenoras) ir jo studentai Karolina Glinskaitė (sopranas), Kasparas Damulis (tenoras), Lina Giedraitytė (fortepijonas).

Rugsėjo 29 d. Miesto gimtadienio šventės renginiai prie Kultūros centro ir Dauniškio ežero.

A + A *Seniūnijoje rugpjūčio mėn. mirė*

*VERONIKA GAIVENIENĖ, 92 metų, Sėlės k.,
ZENONAS PELECKAS, 63 metų, Tauragnai;*

Rugsėjo mėn. mirė

ANTANAS JUODVALKIS, 86 metų, Beržatilčio k.,

Užjaučiame artimuosius.

* Prieš prasidedant šalnoms nuimame jautrias joms daržoves: pomidorus, agurkus, dumplinius, ankštpipirius, aguročius, cukinijas, moliūgus, patisonus.

* Moliūgai, cukinijos, patisonai, aguročiai nuo virkščių ne raunami, o nupjaunami su 2–3 cm koteliu. Šios daržovės gerai išsilaiko kambario temperatūroje.

* Nuskiname visus pomidorų vaisius. Jie baigs prinokti laikomi.

* Bulves geriausia laikyti nešiltame rūsyje. Jeigu rūsiuose žiemą sausa, ir šilta, bulves galima laikyti kaupuose, tranšėjose arba specialiai įrengtose duobėse. Rūsiuose geriausiai laikyti į dėžes supiltas bulves. Taip laikomos bulvės nepūva. Kaupuose, tranšėjose ar duobėse laikomos bulvės pilamos nestoru sluoksniu.

* Nukastų bulvių iškart į sandėlius nepilkime. Palaikykime jas 12-15 dienų aukštesnėje temperatūroje. Tuomet užgyja kasant padarytos žaizdos, gumbai pasirusia ramybės periodui.

* Mėnesio pabaigoje pradėdame kasti morkas, burokėlius, ir kitas šakniavaisines daržoves. Beje, morkose gerokai sumažės nitratų, jei likus 2-3 dienoms iki derliaus nuėmimo daržo šakėmis ar kastuvu truputį kilstelėsime, bet neiškasime šių daržovių.

* Blogai, kai morkos ir burokėliai nukasami šiltu oru ir laikomi 10-15 laipsnių temperatūroje. Taip laikomos daržovės greit apvysta.

* Kasame krienų šaknis.

* Prieskonių lysvėje pjaunamos gelsvės, mėtos, raudonėliai, mairūnai, dašiai.

* Apžiūrėkime avietyną. Nuskabykime aviečių, paliktų kitų metų derėjimui, viršūnes. Tada avietės nustos augti, greičiau sumedės ir žiemą ne taip greitai iššals. Pašalinkime silpnus, blogai išsivysčiusius augalus, supurenkime žemę.

Nuotraukos Danguolės Grabauskienės, Vido Juknevičiaus, Bronės Juknevičienės, Aldonos Tartilienės

Redagavo ir maketavo Danguolė Grabauskienė
Spausdino Utenos spaustuvė